

Workshop aktérů: případová studie CZ1

Retenční schopnost krajiny v kontextu klimatické změny

Tomáš Ratinger, Iva Vančurová, Radka Hávová
Technologické centrum Akademie věd ČR (TC AV)

20. února 2018, Městská knihovna Rumburk

<http://www.provide-project.eu/>
<http://provide.strast.cz/cs>

Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

Cíl workshopu

- Hlavním cílem workshopu je shrnout výsledky analýzy alternativního řídicího mechanismu pro poskytování veřejných statků (VS) ze zemědělství.
- To zahrnuje
 - Shrnutí výsledků fokusní skupiny expertů
 - Diskutovat možnosti limity přizpůsobení se klimatické změně
 - Dát dohromady silné a slabé stránky alternativního ŘM a příležitosti a hrozby pro jeho realizaci.

Charakteristika PS: CZ1– Retenční schopnost krajiny ve Šluknovském výběžku

Charakteristika PS : CZ1– Retenční schopnost krajiny ve Šluknovském výběžku

Příběh (Výzkumná otázka)	<ul style="list-style-type: none"> • <i>V důsledku klimatické změny → výkyvy počasí včetně dlouhých období sucha.</i> • <i>V zájmu zemědělců a obyvatel Šluknovského výběžku</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zlepšit retenční schopnost krajiny - <u>zmírňování</u></i> • <i>Získat vodu z hlubších vrstev (plodiny, hlubší studny), snížení intenzity hospodaření - <u>přizpůsobení</u></i>
Veřejný statek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostatek vody 2. Retenční schopnost krajiny
Mechanismy řízení (MŘ)	Společná akce aktérů založená na MAS Český sever
Ohodnocení VS	Nákladový přístup, ochota akceptovat kompenzaci
Metody analýzy MŘ	Kvalitativní – participativní výzkum, skupiny expertů a aktérů

Veřejné statky (VS) v případové studii

- Dostatek vody (dostatečná hladina podzemní vody) – je to obecný statek
 - Sice není dost dobře možné nikoho vyloučit ze spotřeby
 - Ale statku ubývá
- Schopnost zadržet vodu můžeme také považovat za statek – veřejný. V případě ŠV jde
 - o něco nad normální schopnost krajiny,
 - co ale umožňuje život v oblasti.

VS: retenční schopnost krajiny

- Pokryv (zatravnění, zalesnění) – naplněno v Šluknovském výběžku
- Technická opatření na zadržení vody v krajině (zpomalení odtoku) - **TO**
 - Poldry, tůně, rybníky, hráze, ...
- Operační opatření (obnova degradovaných travních porostů)
- Přizpůsobovací opatření:
 - Domácnosti – hlubší vrstvy, nahradit podzemní vodu povrchovou (pokud TO efektivní)
 - Zemědělství - snížit intenzitu + plodiny, které dosáhnou do hlubších vrstev

VS: retenční schopnost krajiny

- Pokryv (zatravnění, zalesnění) – naplněno v Šluknovském výběžku
- Technická opatření na zadržování vody v krajině (zpomalení odtoku) - **TO**
 - Poldry, tůně, rybníky, hráze, ...
- Operační opatření (obnova degradovaných travních porostů)
- Přizpůsobovací opatření:
 - Domácnosti – hlubší vrstvy, nahradit podzemní vodu povrchovou (pokud TO efektivní)
 - Zemědělství - snížit intenzitu + plodiny, které dosáhnou do hlubších vrstev

WP5 – mechanismus řízení, výsledky z expertní skupiny

Jak? – Výzkum v Austrálii. Prezentace Dr. Boškové

Řídící mechanismus

- Vyšli jsme z teoretických úvah, analýzy, současného mechanismus i šetření mezi aktéry
 - S problémem nedostatku vody se setkalo 95 účastníků šetření a stejné procento vidělo potřebu zvýšit retenční schopnost krajiny jako prioritu
 - Současný mechanismus je těžko zacílit na problém nedostatku vody
 - projevy problému jsou nepravidelné nebo spíš ještě v dlouhých periodách
 - MŘ je komplexní s překrývajícími se zodpovědnostmi a pravomocemi.
 - ORP (Rumburk, Varnsdorf) nejsou dostatečně akceschopné v tomto směru
- Kolektivní akce aktérů by byla alternativou
 - 80% respondentů by chtělo participovat,
 - ovšem investorské farmy, které obhospodařují 80% půdy váhají
 - Na bázi MAS (Český sever)
- Expertní skupina (hydrolog, environmentalisté, ekonomové, praktik) – prosinec 2017
 - Vytvoření scénářů a jejich vyhodnocení pro test navrhovaného ŘM

Definování scénářů

- Uvažujme dva faktory
 - Trend ve změně klimatu 2 kategorie
 - Řídící mechanismus (ŘM) 3 kategorie
- Scénáře vytvoříme jejich kombinací

	Trend ve změně klimatu	
ŘM	Současný	Větší variabilita počasí
současný (atomizovaný)	1	
Založený na MAS (kolektivní)	2	3
Neúplný kolektivní		4

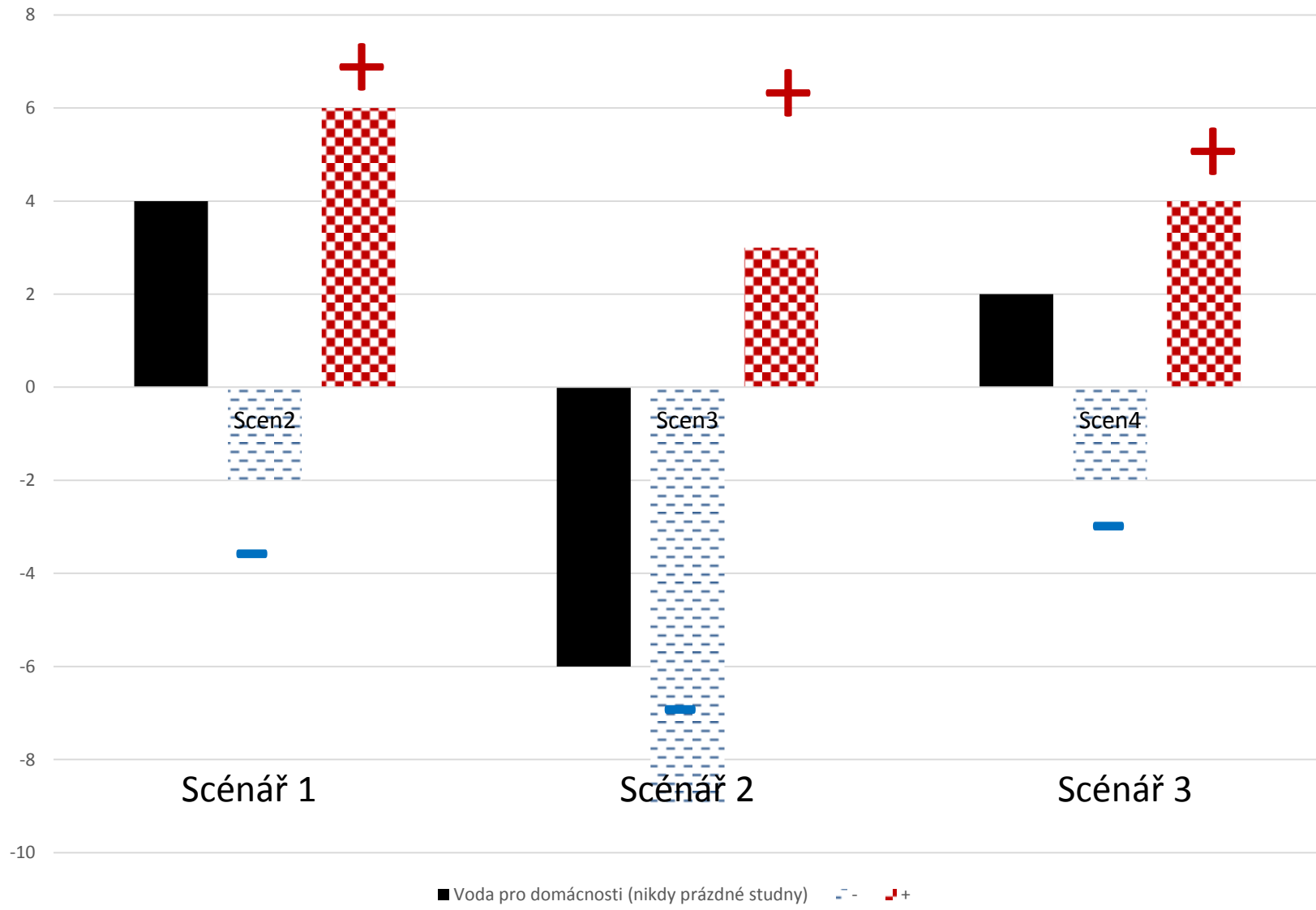
Vyhodnocení scénářů

Indikátor	profil Scen2					profil Scen3					profil Scen4					Charakteristiky scénářů s největším dopadem			
	Valuation	--	-	-/+	+	++	--	-	-/+	+	++	--	-	-/+	+	++	Klim zm.	SZP mod	ŘM
Podíl ekologického zemědělství					+														
Intenzita využití půdy (zatížení VDJ)					-/+					-/+					-/+			+	
Stav vody v krajině					+					-/+									
Stav pudy										-									
Stav odvodnění					+														
Stav zařízení na zadržování půdy v krajině (k 2030)																			++
Rozsah zařízení na zadržování půdy v krajině (k 2030)																			++
Stav menších vodních toků																			++
Podíl zařízení vody v krajině																			++
Hladina spodní vody					+														-
Dostatek vody pro zemědělství (téměř žádný nedostatek vody)																			++
Voda pro domácnosti (hlitoy, prázdné studny)					+														-
Záplavy (vzácně)					+														--

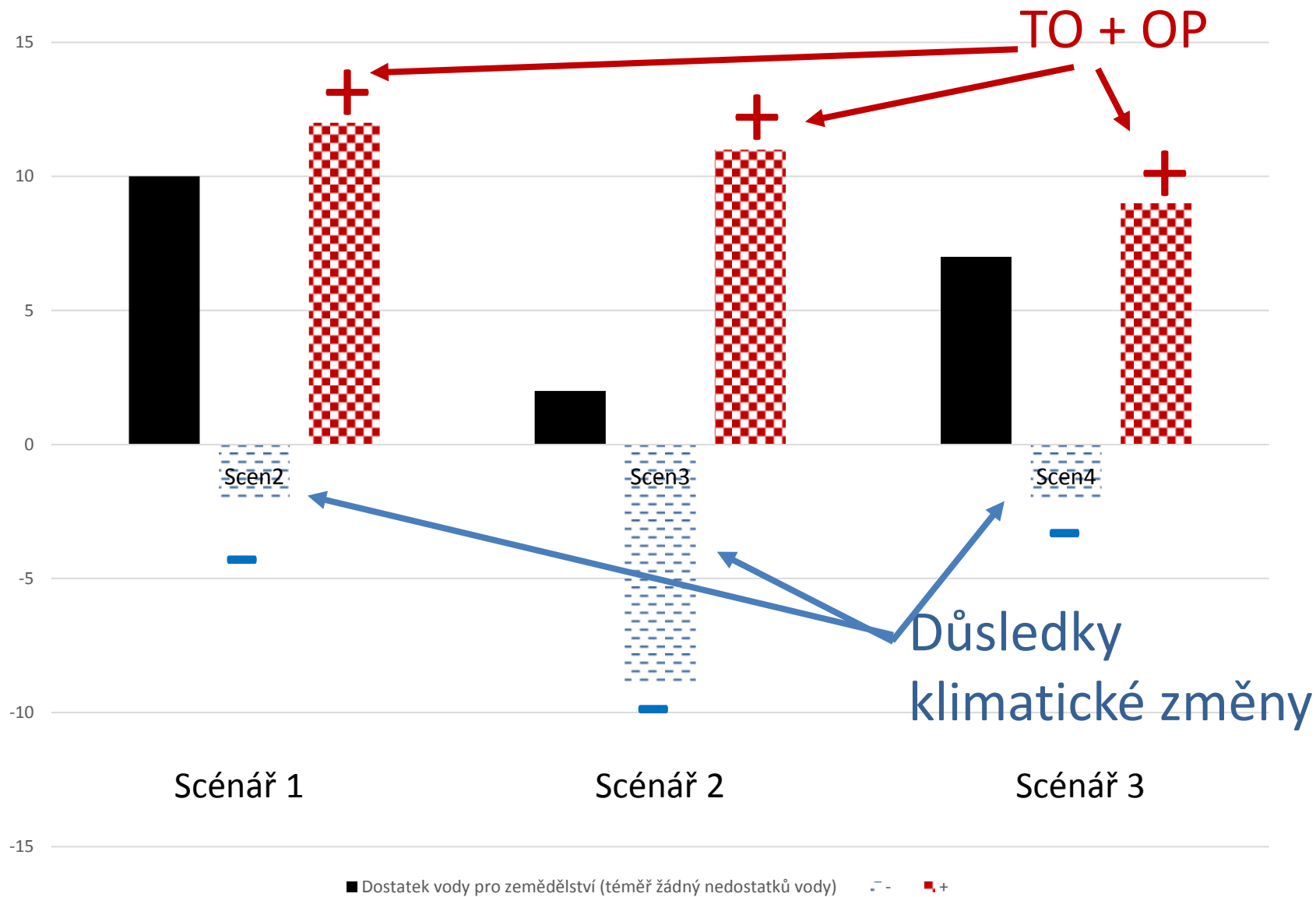
Retence

Zemědělství
Domácnosti

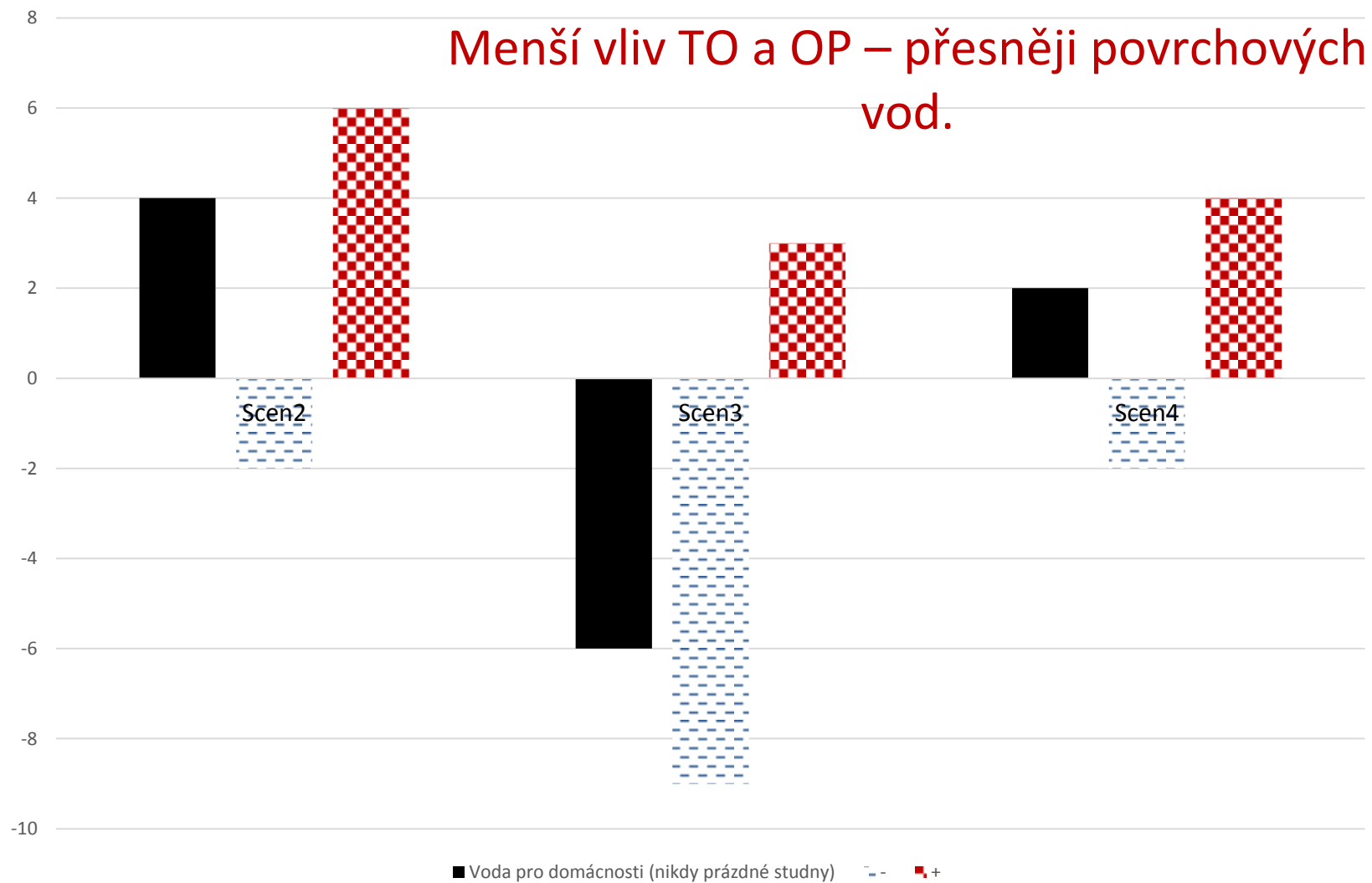
Dostatek vody v zemědělství

Dostatek vody v zemědělství

Voda pro domácnosti

Souhrn z expertní skupiny

- TO a PO jsou důležité pro zlepšení retence vody v krajině. Přímý vliv na dostupnost povrchové vody.
- Je však třeba umožnit formy využití této vody přímo pro napájení zvířat.
- Dopad na spodní vodu je však velmi dlouhodobý
- Problémem je, že zvyšování teploty vede k větším ztrátám povrchové vody výparem.
- Regionální spolupráce může vést ke zlepšení dostupnosti vody, může kompenzovat i progresivnější klimatickou změnu.
- MAS je vhodný ŘM,
- dosáhnout zodpovědnosti členů bude však výzvou.
- I neúplná kolektivní akce má význam pro zlepšení dostupnosti vody v oblasti jak pro zemědělství, tak pro domácnosti.

Šetření mezi aktéry

- Proběhlo, výsledky ještě nejsou zpracovány.